

Strategische Uitvoeringsagenda 2022-2030

*Overheid, ondernemers, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties.
Op weg naar een Vitale Regio!*

**Subjectieve
Welzijn**

**Materiële
welvaart**

Gezondheid

**Werk en
vrije tijd**

Wonen

Samenleving

Veiligheid

Milieu

Inhoud

---

1. Context strategische uitvoeringsagenda
2. De ambities in 2022
  - Mijlpalen actielijnen
  - Mijlpalen op randvoorwaardelijk vlak
  - Tijdsplanning en actiekalender gemeenten
3. Stip op de horizon 2030 - Koers kiezen voor een vitale regio
  - Hoe positioneren we ons?
  - Waar staan we in 2030? Vitale regio met een Brede Welvaart
4. De balans van de regio en focus opgaven 2030
  - De balans van de regio
  - Focus 2030
    - o Onderliggende opgave: motor 18-55 arbeidspotentieel regio
    - o Natuurlijk kapitaal
  - Nationale beleidsontwikkelingen
5. Strategische koers
  - Handelen vanuit bestaande kracht
  - Samenwerken
  - Actieve verbindingen zoeken met ontwikkelingen buiten de regio
  - Benutten van kansen in de landelijke en provinciale beleidsontwikkelingen
    - o aanwijzingen voor de actielijnen
6. Actielijnen en uitvoeringsprogramma's
  - Ambities en voorbeeldprojecten actielijnen
  - Overwegingen voor het opstarten van actielijnen
  - Nieuwe sporen
7. Organisatie en governance
  - De huidige opzet
  - Nieuwe governance Samenwerking de Bevelanden
8. Communicatie
9. Financiën
10. Bijlagen
  - Bijlage 1: Planning 2022
  - Bijlage 2: Toelichting indicatoren brede welvaart Bevelanden
  - Bijlage 3: Feiten en cijfers regio Bevelanden
  - Bijlage 4: Uitvoeringsprogramma's actielijnen:
    - Bijdrage brede welvaart
    - Ambitie
    - Doelstellingen
    - Cross overs
    - Doelstellingen
    - Uitvoering

1. Context Strategische uitvoeringsagenda

Context document

De vijf samenwerkende gemeenten op de Bevelanden willen een strategische uitvoeringsagenda. Strategisch, om samen de uitdagingen aan te pakken om een vitale regio te bewerkstelligen; uitvoeringsgericht, om te laten zien hoe we dat willen doen.

We hebben deze Strategische uitvoeringsagenda met onze belangrijkste partners opgesteld. Zij hebben ons aangespoord om op deze weg voort te gaan. Zij juichen toe dat zij actief betrokken zijn bij de aanpak van onze belangrijkste opgaven; zij juichen ook toe dat wij als vijf gemeenten samen de schouders eronder zetten. Deze Strategische uitvoeringsagenda wordt ter vaststelling voorgelegd aan onze gemeenteraden en ten slotte meegeven aan de opstellers van de nieuwe collegeprogramma's na de gemeenteraadsverkiezingen. In die zin spreken we ook van een meerjarig programma, dat continu aangepast wordt.

Samenwerking De Bevelanden

Wij zien de Bevelanden als een sterke vitale regio, met een 'brede welvaart' tot uitdrukking komend in een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven. Het begrip 'brede welvaart' wordt in toenemende mate ook landelijk gebruikt als verzameling van indicatoren om de kracht en aantrekkingskracht van een regio mee weer te geven. Afgaand op deze indicatoren staan wij er op dit moment prima voor. Tegelijkertijd staan we de komende 10 jaar voor grote transities en maatschappelijke vraagstukken, die de gemeenten afzonderlijk van elkaar en afzonderlijk van de partners in het veld niet kunnen oplossen. Gezamenlijke inzet is nodig. Dat geven we gestalte met een vijftal actielijnen. In 2021 is hard gewerkt aan een verdere aanscherping van de focus, het opstarten van deze actielijnen en het vormgeven van de betrokkenheid van onze partners. Ook hebben we het huidige bestuurlijke platform de Bevelanden doorontwikkeld. Uitgangspunt is daarbij geweest dat we recht willen blijven doen aan de autonomie van de afzonderlijke gemeenten. We hebben bewust niet gekozen voor de vorm van een GR (Gemeenschappelijke Regeling). Onze gemeenteraden onderschrijven de ambitie om strategisch samen te werken. Zij willen deze ontwikkeling ook in financiële zin mogelijk maken.

Indeling

In het navolgende komt eerst het uitvoeringsplan voor 2022 aan de orde. Vervolgens laten we zien waar we naartoe werken en wat in dat licht onze belangrijkste opgaven zijn. Met actielijnen pakken we deze opgaven aan, waarna tot slot nog paragrafen volgen hoe we alles organiseren, communiceren en financieren.

2. De ambities in 2022

2022 is een belangrijk jaar. In maart zijn de gemeenteraadsverkiezingen waarna de nieuwe collegeprogramma's worden opgesteld. Het is belangrijk dat alle nieuwe colleges het belang van samen optrekken onderschrijven en zich kunnen vinden in de strategische uitvoeringsagenda. Daarbij moeten de nieuwe colleges de afweging maken hoe zij verder willen met de agenda. Het resultaat telt. Eind 2022 zorgen we voor een evaluatie of we ook bereiken wat we hebben beoogd.

Belangrijkste ambities voor het komende jaar zijn natuurlijk het bereiken van concreet resultaat op onze actielijnen en het daarmee in positieve zin beïnvloeden van het leef – en vestigingsklimaat van de Bevelanden als vitale regio. Verder willen we met Samenwerking De Bevelanden een duurzame samenwerking tussen de vijf gemeenten en de partners in het veld tot stand brengen.

Mijlpalen rond onze actielijnen

- Een met stakeholders geformuleerde en gedragen visie, prioritering van kansen;
- Afspraken met partijen over een concreet project of initiatief in 2022, uitvoering en resultaten van eerste initiatieven;
- Een ‘tafelgroep’ van maatschappelijke partners;
- Een apart communicatieplan en uitvoering om bekendheid te geven aan hetgeen we doen;
- Reële schatting van de met uitvoering en organisatie gemoeide kosten in relatie tot de inzet van de vijf gemeentelijke organisaties.

Mijlpalen op randvoorwaardelijk vlak

Gemeenten moeten hun samenwerking met de betrokken maatschappelijke partners verder uitbouwen, de onderlinge samenwerking stevig verankeren en de relaties met een belangrijke medeoverheid als de Provincie uitwerken. Er zijn het afgelopen jaar verschillende verbanden gegroeid en er begint een steeds definitiever plaatje te komen. Dat is ook beschreven in de paragraaf over de governance. We moeten nog nader uitwerken:

- Betrokkenheid gemeenteraden en de positionering van de klankbordgroep;
- Hoe we goed kunnen aansluiten bij de organisatieontwikkeling waarmee elke gemeente aan de slag is;
- Programma waarmee medewerkers kennis en ervaring kunnen opdoen in het verbinden van werk voor de regio met het werk voor de eigen gemeente;
- Financieel kader waarmee aan meerjarige inzet veilig gesteld kan worden.

Tijdsplanning en actiekalender gemeenten

In [bijlage 1](#) laten we de kalender zien van de randvoorwaardelijke acties die we komend jaar op het oog hebben.

3. Stip op de horizon. Koers kiezen voor een Vitale Regio

Wie wij zijn en hoe positioneren we ons?

De Bevelanden is een regio met vijf authentieke gemeenten tussen de Scheldes, onderdeel van Zeeland als hart van de provincie. Onze identiteit kenmerkt zich door een zeer gevarieerde economie met veel Mkb, goede gezondheidsvoorzieningen, een florerende zeehaven en een uitmuntende agro en aquafood sector. Vitaliteit en leefbaarheid staan hoog in het vaandel, net zoals de cross overs tussen de verschillende sectoren.

Waar staan we in 2030?

In 2030 is de Bevelanden een Vitale Regio. Vitaal betekent dat we in 2030 op alle dimensies van de ‘Brede Welvaartsindex’ bovengemiddeld scoren.

Beeld van stakeholders Vitale Regio 2030

In november 2020 is tijdens een brede stakeholderbijeenkomst het begrip 'De Bevelanden als Vitale Regio in 2030' geladen. Stakeholders beschrijven de Vitale Regio als een regio die economisch, ecologisch én sociaal floreert. Waar mensen gezond zijn, fijn kunnen wonen, ondernemen en werken, recreëren en gebruik kunnen maken van uiteenlopende voorzieningen. Een regio waar jongeren graag blijven en kunnen wonen. Een regio die de behartiging van het leef – en ondernemingsklimaat hoog in het vaandel heeft staan; een regio die de duurzaamheid voor onze volgende generatie vooropstelt.

Brede Welvaart

Het beeld van stakeholders van De Bevelanden als Vitale regio komt sterk overeen met de thema's die besloten liggen in het begrip 'Brede Welvaart'. Met dit begrip heeft het CBS voor alle regio's in ons land in kaart gebracht hoe het staat met deze brede welvaart. Het draait om een achttal dimensies: subjectief welzijn, materiële welvaart, gezondheid, werk en vrije tijd, wonen, samenleving, veiligheid en milieu. Op al deze dimensies zijn indicatoren geformuleerd en is langs deze weg een index samengesteld. Deze brede welvaart-index (BWI) benadrukt zo het belang van zaken als voor iedereen toegankelijke zorg, sociale en financiële vangnetten, vertrouwen in instituties en toegang tot schone natuur voor het welbevinden van mensen. Ook de Rabobank gebruikt dit begrip als paraplu om strategische koers te kiezen voor Zeeland.

Vanuit dit brede begrip willen wij in 2030 kunnen spreken over een vitale regio de Bevelanden, dat wil zeggen dat we op alle relevante dimensies van dit begrip bovengemiddeld scoren. In [bijlage 2](#) is een toelichting op iedere indicator opgenomen uitgaande van de situatie op de Bevelanden.

Vitale Regio de Bevelanden

Brede Welvaart in 2030

4. De balans van de regio en focus tot 2030

Hoe staan we er als regio voor? Hoe doen we het nu in het licht van ons streven in 2030 een vitale regio te zijn die op alle relevante dimensies bovengemiddeld scoort? Zoals gezegd, we staan er goed voor. Niettemin hebben we te maken met een aantal ontwikkelingen die ons streven naar een vitale regio beïnvloeden. Hieronder maken we de balans op, waarbij we ons deels baseren op enige feiten en cijfers over de regio (bijlage 3.), deels op input van onze partners en deels op nationale en provinciale beleidsontwikkelingen.

De balans: hoe staan we ervoor op de Bevelanden kijkend naar de Brede Welvaart?

We staan er goed voor, maar het is niet vanzelfsprekend dat dit zo blijft. Op een aantal belangrijke dimensies is er werk aan de winkel. We zien:

- **Welzijn en gezondheid**
  - De toegang tot zorg en daarmee de gezondheid en het welzijn van ouderen en andere doelgroepen staan onder druk, als gevolg van de bovengemiddeld hoge vergrijzingstrend en afnemend arbeidspotentieel in de zorgsector.
- **Arbeidsmarkt**
  - Binnen 10 van de 11 beroepsklassen wordt ernstige krapte ervaren. De spanning is in bijna alle beroepsklassen en opleidingsniveaus voelbaar. De krapte zal alleen maar toenemen door de vergrijzing. Verontrustend is ook het signaal vanuit het onderwijsveld dat steeds minder leerlingen hun weg naar het VMBO vinden, waarmee ons Mkb in de toekomst nog meer krapte zal ervaren.
- **Wonen, woonomgeving en voorzieningen**
  - Door krapte op de woningmarkt zijn er onvoldoende, betaalbare woningen beschikbaar om praktisch iedere doelgroep te kunnen bedienen. Met name voor het behoud van jongeren in de regio is dit een probleem. Doorstroming komt onvoldoende tot stand.
  - Er zijn onvoldoende hoogwaardige voorzieningen in vergelijking met het volume van bevolking op de Bevelanden. Zorg is dat het aantal voorzieningen nog verder gaat afnemen. De afstand naar voorzieningen is gemiddeld hoger dan in de rest van Nederland.
- **Natuur en milieu**
  - Er is weinig toegankelijke recreatieve natuur in de Bevelanden. 50% van de grond is agrarisch terrein.
  - De regio kent grote uitdagingen op het gebied van duurzaamheid, o.a.: energietransitie, zoetwater, biodiversiteit, emissies (landbouw).

Onderliggende opgave arbeidspotentieel regio

18-55 jarigen – motor
van de Brede Welvaart

Op veel van de eerder aangehaalde dimensies en de daarvan afgeleide indicatoren die kenmerkend zijn voor behoud en versterking van de Brede Welvaart, is de groep 18-55 jarigen cruciaal. Zij zijn de motor die een regio draaiende houdt. Het zijn de mensen die werken, zorgen voor gezinsuitbreiding, geld verdienen en innoveren. Door hen is een goede balans op de arbeidsmarkt mogelijk, blijven voorzieningen overeind en blijft zorg toegankelijk voor de substantieel groter wordende groep ouderen. In heel Nederland kennen we de vergrijzingstrend. In Zeeland en de Bevelanden is deze echter extra groot, samengaan met een langzame ontgroeningstrend. In de figuren in de bijlagen is een duidelijk gemis van de doelgroep 18-55 te zien op de Bevelanden. In het kader van ons streven naar een vitale regio is het verzorgen van een aantrekkelijk leef -en vestigingsklimaat voor deze groep inwoners cruciaal. Zij vormen de 'motor' onder dit streven.

Wat is belangrijk voor deze motor van de regio?

Uit onderzoek in onder andere onze Provincie blijkt dat een *stedelijke wooncultuur* en voldoende *recreatieve vrijetijdsvoorzieningen* voor de huidige werkende doelgroep van groot belang is, en het gemis hieraan dan ook vaak de reden is dat zij vertrekken naar andere delen in het land of zich hier niet willen vestigen. *Dichtheid en massa* is daarmee belangrijk. Voldoende en *gevarieerd werkaanbod* is daarnaast evident. Tot slot is een *goede bereikbaarheid* en een *aantrekkelijk, gevarieerd en betaalbaar woonaanbod* cruciaal, momenteel krijgen jonge mensen nauwelijks de kans. Er zijn ongetwijfeld meer factoren die de aantrekkelijkheid en aantrekkingskracht van onze regio voor deze brede doelgroep bepalen. We moeten het hen vragen, en hen meenemen in onze initiatieven om voor zo goed mogelijke voorwaarden te zorgen om in onze regio een bestaan op te bouwen.

Natuur en milieu

Ontwikkelingen op de dimensie Natuur en milieu zijn vanzelfsprekend van grote invloed op ons streven naar een vitale regio. Ieders kwaliteit van leven, van economie tot welzijn, van gezondheid tot veiligheid is hiervan afhankelijk. We staan voor een mondiale klimaatcrisis, die ook op de Bevelanden nu al voelbaar is. Zo staat de beschikbaarheid van voldoende zoet water onder druk, vindt verzilting van landbouwgronden plaats en kampen we steeds vaker met uitzonderlijk droge zomers. We staan evenzeer aan de vooravond van een grote transitie met als doel minder CO₂-uitstoot te bereiken. Deze transitie heeft, onder andere impact op de manier waarop we aan de

energievraag van de gebouwde omgeving, elektriciteitssector, industrie, landbouw en mobiliteitssector voldoen.

Belangrijkste nationale beleidsontwikkelingen

De nationale en provinciale opgaven zijn natuurlijk ook onze opgaven. Het gaat dit bestek te buiten om een inhoudelijke beschrijving te geven. Relevant is vooral dat we aan de opgaven die Rijk en Provincie centraal stellen onze kansen kunnen ontlenuen. Beleid van andere overheden bevat de 'haakjes' om eigen wensen om financiering, draagvlak of beleidsruimte onder de aandacht te brengen, zodat we over meer mogelijkheden beschikken om tot resultaat te komen.

Ons land moet een aantal belangrijke transities vormgeven. Denk aan:

- het klimaat, natuur en milieu, de energietransitie, woningbouwopgave, bereikbaarheid, landbouwvraagstukken en het realiseren van een concurrerende en circulaire economie;
- de ingrijpende gevolgen van vergrijzing, waar iedere regio zich op moet voorbereiden;
- de sociale propositie waartoe de VNG het voortouw heeft genomen: het herstellen van bestaanszekerheid, het vergroten van kanselijkheid en het makkelijker maken van gezond leven.

5. Strategische koers

Het vorige hoofdstuk maakt duidelijk waarom gezamenlijke inzet nodig is, en waarop. De opgaves in onze regio zijn domein- en gemeentegrenzen overstijgend. Dit vraagt om een andere blik, een andere houding en een andere inzet. In dit hoofdstuk wordt de strategie toegelicht die wij hanteren om ons doel van behoud en versterking van de Bevelanden als vitale regio te kunnen bereiken. Met onze keuze voor de strategie onderscheiden we ons ook van elders in het land. Andere regio's kennen dezelfde problematiek, maar moeten uit andere 'bronnen' putten om tot resultaat te komen. Wat zijn in onze ogen de belangrijkste bronnen voor de Bevelanden?

Handelen vanuit kansen en bestaande kracht

- Kansen liggen besloten in wat ons kenmerkt als regio tussen de twee Scheldes, met tal van natuurlijke bronnen en een sterke haven in de nabijheid.
- Doen waar we goed in zijn en waar we ons in kunnen onderscheiden. Eerst en vooral koesteren we onze gevarieerde economie en benutten we de kracht van onze agrarische sector. Als doel op zich, maar altijd ook in relatie tot de onderliggende opgaven om mensen te behouden en aan te trekken die de Bevelanden tot vitale regio maken.
- Kansen voor de Bevelanden liggen ook in oog houden op cross- over initiatieven. Cross overs liggen enerzijds besloten in de opgaven, anderzijds in het feit dat we op relatief klein grondgebied een veelvoud aan functies gestalte moeten geven.
- Kansen liggen ook besloten in ons neer te zetten als 'kraamkamer' en proeftuin voor nieuwe initiatieven. Waar Provincie en Economic Board op een ander schaalniveau de ruimtes maken, ligt onze kracht in het interesseren van ons MKB om deze kansen ook daadwerkelijk te pakken.

Samenwerken

- Onze inwoners en bedrijven staan centraal. We moeten hen zoveel mogelijk betrekken bij de ideeën en plannen die we gerealiseerd willen zien. Onze inwoners geven onze regio karakter en identiteit; hoe beter we erin slagen te 'luisteren', hoe scherper de keuzes en hoe groter het draagvlak.

- Belangrijke bouwsteen in onze strategie is dat we altijd als vijf samenwerkende gemeenten zullen opereren. Samenwerking is ons instrument om de eigen zelfstandigheid vorm te geven. Inzet over de eigen grenzen heen is op termijn de enige manier om problemen en kansen voor de eigen gemeente aan te pakken.
- We doen dat in een Zeeuwse context; waar nodig en mogelijk zoeken we de samenwerking met de overige gemeenten en met de Provincie.
- Bouwsteen is ook dat we de samenwerking met onze partners zoeken en organiseren. Op eigen kracht kunnen we de vitale regio niet voor elkaar krijgen. Onze Triple helix samenwerking houdt in dat overheid, kennisinstellingen, ondernemers en andere organisaties gezamenlijk werken aan de opgaven in onze regio. Wij hebben als gemeenten een regisserende rol en moeten vanuit onze eigen organisaties in staat zijn deze ontwikkeling ook te 'dragen' en uit te dragen.
- Belangrijk element is tot slot dat we voortdurend onze gemeenteraden betrekken bij de belangrijkste ontwikkelingen. Zij moeten onze ambities kunnen toetsen aan de eigen collegeakkoorden en over de benodigde informatie beschikken om besluiten te kunnen nemen.

Actieve verbindingen zoeken met ontwikkelingen buiten de regio

- We zijn een regio binnen Zeeland en burens van West-Brabant. Onze opgaven spelen op meerdere schaalniveaus en overstijgen ook de provinciale grenzen. We moeten dus de verbindingen blijven zoeken met enerzijds de ontwikkelingen in West-Brabant en anderzijds de ontwikkelingen in North Sea Port District: met de tunnel is de toekomstige agglomeratie Gent-Terneuzen 'om de hoek'.

Benutten van kansen in de landelijke en Provinciale beleidsontwikkelingen

- We moeten weten wat er in Den Haag en bij de Provincie allemaal speelt. Hun voornemens zijn evenzovele 'haakjes' om eigen initiatief te positioneren en kansen te benutten.
- Belangrijke toets voor het welslagen van onze onderneming is de mate waarin we erin slagen externe financiering aan te boren voor realisatie van onze plannen. Denk aan middelen van de kant van Provincie, Rijk en EU.

Aanwijzingen voor actielijnen

Voortbouwend op waar we sterk in zijn hebben we actielijnen opgestart rond onze sterke Agri- en aquasector en rond onze opgaven op recreatief gebied. De actielijnen betreffende de woonopgaven in onze regio en betreffende vitaal leven hebben we opgestart vanwege de urgentie van de vraagstukken op die terreinen. Met de actielijn 'Slim grondgebruik' houden we oog op het duurzaam en slim combineren van uiteenlopende functies, hard nodig omdat we relatief over een klein oppervlak beschikken. Met onze actielijnen willen we concrete resultaten in de regio neerzetten, die bijdragen aan de aantrekkingskracht van onze regio. Acties en initiatieven moeten aansnijden op de belangrijkste onderliggende opgaven: het behouden en aantrekken van 18-55 en het natuurlijk kapitaal van de regio. Strategisch gezien door kansen aan te grijpen en in te zetten op waar we sterk in zijn.

Hoofdvragen voor iedere actielijn:

Met welke activiteiten, interventies en samenwerkingen kunnen we bijdragen aan behoud en versterking van de Bevelanden als vitale regio? Hoe kunnen de actielijnen daarbij:

- bijdragen aan het behouden en aantrekken van de groep 18-55?

- perspectief bieden op het gebied van natuurlijk kapitaal?
- zorg, en daarmee de gezondheid en het welzijn, toegankelijk houden voor iedereen?

In de volgende paragraaf laten we zien wat tot nu toe van de grond is gekomen op deze actielijnen.

6. Actielijnen en uitvoeringsprogramma's

Begin 2021 zijn vijf actielijnen opgezet: wonen, recreatie, vitaal leven en gezondheid, agri- en aquafood, slim en multifunctioneel grondgebruik. Deze actielijnen beogen, samen met partners in het veld, concrete resultaten in de regio neer te zetten die bijdragen aan de Brede Welvaart en daarmee vitale regio in 2030. Binnen de actielijnen wordt actief ingezet op de kansen die verborgen zitten in de cross overs van de regio, te denken aan food, zorg en recreatie. Daarnaast is een nog sprake van een meer randvoorwaardelijk initiatief, opgezet om de samenwerking te verbeteren waar de vijf gemeenten nog onvoldoende als één partner optrekken: de actielijn Met één mond spreken. Iedere inhoudelijke actielijn wordt vanuit de gemeenten ondersteund door een projectteam van mensen, afkomstig van de vijf verschillende gemeenten, en gecoördineerd door een netwerkregisseur. De actielijnen geven concrete uitvoering aan kansen die zich voordoen, wat maakt dat zij niet per definitie dezelfde snelheden zullen aanhouden.

Voor iedere actielijn is een uitvoeringsprogramma opgesteld, deze staan beschreven in [bijlage 4](#). De actielijnen zijn in de volgende onderdelen uitgewerkt:

- Bijdrage actielijn aanpak centrale opgave Brede Welvaart 2030
- Ambitie
- Kansen, gelet op landelijk en Provinciale beleidsontwikkelingen
- Doelstellingen
- Uitvoering - projecten en initiatieven
- Samenwerking partners

Naast deze uitvoeringsprogramma's heeft ieder projectteam verantwoordelijkheid voor de reguliere samenwerkingsactiviteiten die door de jaren heen bij de vijf gemeenten gezamenlijk belegd zijn. Denk hier aan de woningbouwvisie of de bedrijventerreinprogrammering.

Ambities en voorbeeldproject uitvoeringsprogramma's actielijnen

De actielijn '**Beweging op de Bevelandse woningmarkt**' is er vooral op gericht de slaagkansen van jongeren en starters te vergroten, meer geschikte woon(zorg)voorzieningen voor senioren te bieden en aan de slag te gaan met de verduurzaming van de woningvoorraad. Een concreet voorbeeldproject is de realisatie van 450 flexibele wooneenheden voor jongeren, starters, stathouders en andere spoedzoekers

De ambitie van de actielijn '**Beleving op de Bevelanden**' is toe te werken naar 'een innovatief land tussen de Scheldes met veel, onderscheidende en toekomstbestendige beleving voor jong en oud'. Voorbeeldprojecten zijn de regioportal om unieke parels van de Bevelanden beter te positioneren en het innovatieprogramma voor nieuwe verdienmodellen van familiebedrijven.

De ambitie van de actielijn '**Vitaal leven en Gezondheid**' is dat je in gezondheid op kunt groeien en gelukkig oud kunt worden in een uitdagende en aantrekkelijke leefomgeving op de Bevelanden. Een concreet voorbeeldproject is de inzet vouchersysteem om bedrijven/instellingen te stimuleren om actief werk te maken van vitaliteit op de werkvloer.

De actielijn '**Agri/aqua**' is er vooral op gericht de agri- en aquasector toekomstbestendig te maken. Een voorbeeldproject is 'Attracting Young Food Professionals', waarbij 16 jonge medewerkers uit de foodsector als leiders van de toekomst experimenteren met nieuwe manieren om jonge foodprofessionals naar de regio te krijgen.

De actielijn '**Slim grondgebruik**' wil door slimme en multifunctionele inzet van grond inzetten op een netwerk van duurzame verbindingen – die tegelijk bijdragen aan een verbetering van het landschap - om functies te combineren en de centrale voorzieningen toegankelijker te maken. Een voorbeeldproject is de gezamenlijke opleidingslocatie van Kingfish, Rusthoeve, ZLTO, Scalda en gemeente Noord-Beveland.

Overwegingen voor het opstarten of stoppen van actielijnen

- Het thema van de actielijn heeft beduidende meerwaarde voor de koers richting de vitale regio en de centrale opgaven die daarmee gepaard gaan.
- Het thema heeft beduidende meerwaarde voor een regionale aanpak
- Het thema heeft beduidende meerwaarde om in samenwerking met TH partners opgepakt te worden
- Inzet op het thema is realistisch: er zijn kansen en er is mogelijkheid tot concrete uitvoering

Nieuwe sporen

Naast de bestaande actielijnen zijn er natuurlijk continu regionale thema's die kansrijk zijn om opgepakt te worden binnen het netwerk Samenwerking de Bevelanden. Denk bijvoorbeeld aan thema's als mobiliteit en energie, die ook in de regiovisie centraal staan. Het is aan het gezamenlijk collegeberaad – zie ook verderop – om hiertoe het initiatief te nemen.

7. Organisatie en governance. Doorontwikkeling Platform De Bevelanden

---

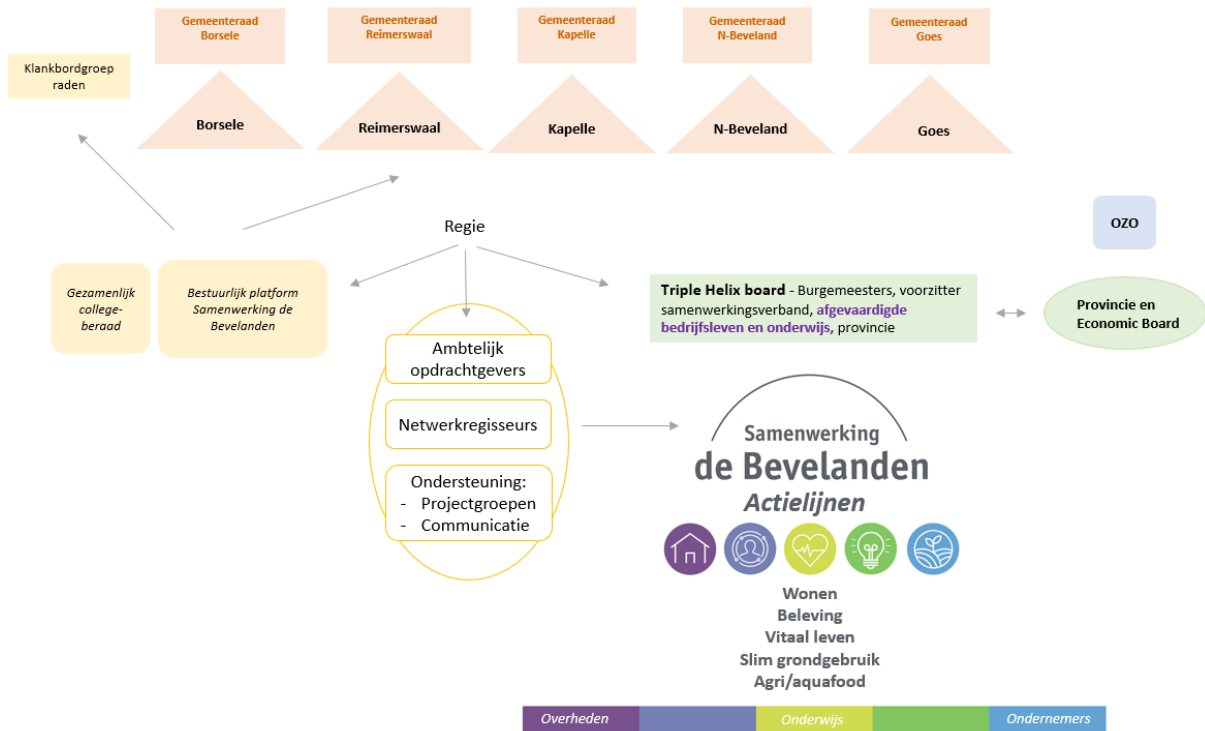
De vijf gemeenten hebben het Platform de Bevelanden de opdracht gegeven 'een Triple Helix-verband' te ontwikkelen waarmee de gemeenten zowel de onderlinge samenwerking als die met de maatschappelijke partners regelen. De afgelopen tijd zijn veel stappen gezet om deze doorontwikkeling gestalte te geven. We bouwen daarbij voort op de sinds jaar en dag gegroeide samenwerking binnen Platform De Bevelanden, maar met nadrukkelijk oog voor de rol en inbreng van onze partners. Het is immers ook hun samenwerking, zij moeten zich kunnen herkennen in doelen en vormgeving van deze samenwerking. In deze paragraaf laten we zien welke werkstructuur in de praktijk handen en voeten heeft gekregen.

De huidige opzet van Platform De Bevelanden

Met het Platform De Bevelanden hebben de vijf gemeenten zich van een flexibele formule voorzien om hun onderlinge samenwerking op een aantal nader omschreven terreinen vorm te geven. Sinds jaar en dag trekken de gemeenten op de beleidsterreinen Wonen, Economie en Recreatie samen op. Een bestuurlijk Platform trekt de kar op deze terreinen, waarbij elke gemeenten twee bestuurders afvaardigt naar dit bestuur. Aparte werkgroepen met deelnemers vanuit de verschillende gemeenten zorgen voor benodigde afstemming en werkafspraken. Een ambtelijke kerngroep behoudt overzicht

en verzorgt de voorbereiding van de bestuurlijke bijeenkomsten. De vijf gemeenten zorgen gezamenlijk voor de benodigde capaciteit en – financiële - middelen van het Platform. Anders dan de GR behoudt elk college een eigen verantwoordelijkheid op de genoemde terreinen. In onderstaand plaatje laten we zien hoe het huidige Platform De Bevelanden is doorontwikkeld tot de nieuwe constructie van Samenwerking De Bevelanden.

Toewerken naar een nieuwe governance van Samenwerking De Bevelanden

Met Samenwerking De Bevelanden laten we zien hoe wij onze triple helix- samenwerking voor ons zien.

Het hart van onze samenwerking wordt gevormd door onze actielijnen. Met deze actielijnen pakken we onze belangrijkste opgaven aan. We kiezen er nadrukkelijk voor om de samenwerking met onze partners binnen de actielijnen vorm te geven. Daar moet het gebeuren, daar kunnen ondernemers en kennisinstellingen de eigen belangen en wensen op tafel leggen. Er zijn nu vijf actielijnen opgestart. Wij zien dan ook een vijftal ‘tafels’ voor ons, waar regelmatig overleg plaatsvindt over de aanpak op de betreffende opgave, over de doelen en over de kansen om zo sterk mogelijk voor de dag te komen. Aan de tafels worden de afspraken gemaakt over concrete projecten en initiatieven.

Voor het bereiken van resultaat is inzet en betrokkenheid van de vijf gemeenten essentieel. Het zijn immers de vijf gemeenten die publieke middelen (geld, capaciteit, beleid) beschikbaar stellen om tot resultaat te komen. Uitgangspunt daarbij is dat analoog aan het huidige Platform de gemeenteraden van de vijf gemeenten hun eigen verantwoordelijkheid ten volle behouden. Elke gemeenteraad maakt zelfstandig de afwegingen of de samenwerking voldoende spoort met de eigen kaders en voldoende oplevert om daarin te blijven investeren. De gemeenteraden worden daartoe in staat gesteld door de onderscheiden colleges van B&W van de vijf gemeenten. Ook de colleges moeten zich voortdurend vergewissen of met de samenwerking de eigen doelen worden bereikt en de inzet van de beschikbaar gestelde middelen ook rendeert.

Gelet op het integrale karakter van onze opgaven zullen altijd meerdere portefeuilles betrokken zijn bij de actielijnen. Het is aan de colleges om wethouders af te vaardigen die deze actielijnen bestuurlijk trekken. In de regel fungeren twee wethouders als bestuurlijk trekker van een actielijn. Uiteraard zoeken zij voortdurend afstemming met hun collega's bij de andere gemeenten die op de betreffende actielijn een bestuurlijke verantwoordelijkheid hebben, maar geen trekker zijn. We gaan daarvoor géén aparte 'portefeuillehouderoverleggen in het leven roepen. Om de integraliteit en samenhang te waarborgen en 'bestuurlijke drukte' te voorkomen kiezen we ervoor om voorstellen tot besluitvorming in de afzonderlijke colleges via het 'Bestuurlijk Platform Samenwerking De Bevelanden' te laten lopen. Alle trekkers van de vijf actielijnen zijn daarin vertegenwoordigd. Daarnaast kan elke portefeuillehouder deelnemen, afhankelijk van de agenda en door elke gemeente afzonderlijk te bepalen. In dit gremium wordt de samenhang van inzet op de verschillende actielijnen bewaakt, wordt verslag opgemaakt van bereikt resultaat en wordt gedaan wat nodig is om de afzonderlijke colleges en gemeenteraden de benodigde besluiten te laten nemen.

Nieuw is 'het gezamenlijk collegeberaad'. Daaraan nemen alle collegeleden van de vijf gemeenten deel. Dit beraad komt door de bank genomen twee tot drie keer per jaar bij elkaar. Waar het eerdergenoemde Bestuurlijk Platform toeziet op de 'productie' binnen de verschillende actielijnen, daar spreekt dit gezamenlijke collegeberaad vooral over de mate waarin het doel van het bereiken van de Bevelanden als vitale regio ook dichterbij wordt gebracht en of voor dat doel eventuele aanvullende initiatieven nodig zijn. Vanuit dit gezamenlijk collegeberaad wordt ook het initiatief genomen om informatiebijeenkomsten te organiseren voor gemeenteraadsleden, zodat men zich kan voorbereiden op de discussies in de eigen gemeenteraad. Deze informatiebijeenkomsten worden georganiseerd in samenspraak met een klankbordgroep bestaande uit raadsleden van de vijf gemeenteraden.

Een team van ambtelijk opdrachtgevers en netwerkregisseurs geeft inhoud aan de actielijnen en zorgen voor de voorbereiding van het Bestuurlijk Platform en het gezamenlijke collegeberaad. Er is een duidelijke rolverdeling: de ambtelijk opdrachtgevers zorgen ervoor dat op 'hun' actielijn de productie gestalte kan krijgen, dat wil zeggen dat in alle voorwaarden (menskracht, ambtelijk en bestuurlijk draagvlak, communicatie en financiën) is voorzien om aan de slag te gaan. Het is ook aan de ambtelijk opdrachtgevers om ervoor te zorgen dat elke gemeente de verbindingen weet te realiseren tussen de eigen programma's en wat er op de verschillende actielijnen gebeurt. De actielijnen zijn immers een eigen, gemeentelijk instrument om doelen te bereiken, ook al wordt dat instrument in samenwerking behartigd.

De netwerkregisseurs zijn inhoudelijk verantwoordelijk voor de voortgang op de actielijn. Zij geven de samenwerking op de actielijnen gestalte en zorgen als 'regisseur' voor de benodigde procesinitiatieven. Zij organiseren ook de benodigde bestuurlijke en ambtelijke afstemming tussen alle gemeenten voor hun actielijn en zorgen er gezamenlijk voor dat de bestuurlijk trekkers in het Bestuurlijk Platform ook de samenhang in inzet kunnen bewaken en de besluitvorming in de colleges ook geregisseerd kan plaatsvinden. Zij hebben een eigen overleg waar cross overs aan de orde komen en waar de eventuele vragen betreffende de voorwaarden worden geïnventariseerd en gebundeld. Deze netwerkregisseurs trekken ook de projectteams, samengesteld uit medewerkers van de vijf organisaties.

Naast de samenwerking op de actielijnen is een 'Triple Helix'-groep in het leven geroepen, waarin we de verbinding willen leggen met voor ons belangrijke partijen als de Economic Board, met de Provincie en met het brede onderwijs – en kennisveld. Deze groep zien we vooralsnog als klankbordgroep en adviesgroep. Het ligt ook op de weg van deze Triple Helix groep om jaarlijks een stevige 'oploop' te organiseren waar al onze partners bij aanwezig zijn en zich kunnen uitspreken over de resultaten, de doelen en samenwerking.

Bij de start van dit traject hebben we ons gerealiseerd dat de vijf gemeenten op dossiers een verschillende taal spreken, verschillende beleidsuitgangspunten hanteren en andere oogmerken hebben. Dat is niet verwonderlijk. Gemeenten hebben een eigen verantwoordelijkheid en geven deze ook naar gelang de discussies in college en raad ook anders vorm. Voor ondernemers en instellingen is dat op schaal van een regio als de Bevelanden soms lastig en ook bron van de nodige administratieve lasten. De vijf gemeenten hebben nu de ambitie uitgesproken om zoveel mogelijk 'met één mond' te willen spreken. Dat betekent dat de vijf gemeenten open staan voor een proces om op nader aangegeven thema's naar elkaar toe te groeien en beleid en praktijk op elkaar af te stemmen. We vinden het belangrijk dat het signaal daartoe van onze partners komt; zij zien en ervaren de nadelige effecten wanneer de vijf gemeenten verschillende benaderingen hanteren. Wij vinden het op de weg liggen van de Triple Helix-groep om signalen als bedoeld te bespreken. Binnen dit verband kunnen signalen worden ingebracht om te starten met een actielijn "Met één mond spreken". Het is vervolgens aan de colleges om dit te wegen en eventueel verder op te starten en te zorgen voor de bemensing van deze actielijn.

8. Communicatie

Uitgangspunten communicatie overkoepelend:

- Zowel intern als extern is duidelijk waar we naar streven: Brede Welvaart 2030 en wat dit concreet betekent
- Voor iedereen is helder wat de opgaven zijn onderliggend aan de Brede Welvaart, waar gezamenlijke inzet op gericht is
- Voor betrokkenen is helder hoe we dat willen doen: strategie (TH netwerk, samenwerking, actielijnen e.d.)
- Voor stakeholders en gemeenteambtenaren intern is het duidelijk hoe bijgedragen kan worden aan de actielijnen (1 aanspreekpunt?)

Uitgangspunten communicatie actielijnen:

- Het is voor alle gemeenten en stakeholders in het veld duidelijk wat de ambitie, doelstellingen en projecten zijn van de actielijnen
- Betrokkenen krijgen regelmatige updates over voortgang en mijlpalen

Op grond van deze uitgangspunten is een communicatieplan opgesteld, te zien in [bijlage 5](#). De uitvoering ligt bij communicatiemedewerkers van de vijf verschillende gemeenten.

Kernboodschap 'Netwerk de Bevelanden'

- Deze algemene kernboodschap hoort bij het strategisch communicatieframe en vormt de basis voor de communicatie over het 'Netwerk De Bevelanden'.

Op de Bevelanden slaan wij - overheid, onderwijs, ondernemers en maatschappelijke organisaties – de handen ineen voor een innovatieve, sterke en vitale regio in 2030. Wij hebben hiervoor het netwerk 'Samenwerking de Bevelanden' opgericht. Deze aanpak is nieuw in Zeeland. Alle organisaties en ondernemers in de regio die nog niet zijn aangesloten bij ons netwerk, kunnen dat doen. We willen ons met zoveel mogelijk partijen inzetten om het woon- en werkklimaat te optimaliseren en om de regio aantrekkelijk te houden voor bedrijven, werknemers en (met name) jongeren.

Wij doen dit door ons gezamenlijk in te zetten op 5 actielijnen:

1. Vitaal leven en gezondheid
2. Agri-/ aquafoodsector
3. Beleving op de Bevelanden
4. Beweging op de Bevelandse woningmarkt
5. Slim en multifunctioneel grondgebruik

'Samenwerking de Bevelanden': op naar een vitale regio!

9. Financiën

Uitgangspunten

Eerder hebben we uitgesproken dat we de gepresenteerde actielijnen zien in het verlengde van de eigen gemeentelijke programma's. Elke gemeente moet deze verbinding tot stand brengen. Dit betekent dat wij op de verschillende actielijnen geen extra budget inzetten, anders dan begroot via de reguliere programma's in onze begroting. Mogelijk extra budget op elke actielijn moet komen van de kant van subsidies en programma's van Provincie, Rijk en EU. De komende tijd zal duidelijk worden hoe we daarin slagen.

Wat ons wel extra geld kost is het investeren in duurzaam organiserend vermogen om de samenwerking mogelijk te maken. Wij moeten ook als gemeenten investeren in deze nieuwe manier van werken, waar we ook onze medewerkers in meenemen. Vooralsnog is de inschatting dat we vanaf 2022 met een bijdrage van gemiddeld genomen € 1,50, - per inwoner kunnen volstaan, waarbij we de Provincie vragen een gelijke bijdrage ter ondersteuning van de actielijnen op tafel te leggen.

In 2022 moeten we voldoende voortgang bereikt hebben. Dat moet blijken uit een evaluatie. Wij verwachten daarmee de basis te kunnen leggen voor een meerjarenbegroting.

Bijlage 1. Planning 2022

Januari '21

- Jaarplan 2022 actielijnen
- Gezamenlijk collegeberaad
- Informatiebijeenkomst raden (agri/aqua)

Februari '22

- Definitieve uitvoeringsagenda (maar levend product)

Maart '22

- Overleg bestuurlijk platform

April

- TH groep
- Eerste projecten in uitvoering
- Raadsinformatiebijeenkomst (beleving)
- Eerst versie aanvraag regiodeal
- Evaluatie voortgang uitvoeringsagenda

Mei

- Fysieke brede stakeholderbijeenkomst
- Overleg bestuurlijk platform
- Def aanvraag regiodeal
- Herziening uitvoeringsagenda

Juni

- Gezamenlijk collegeberaad
- Evaluatie voortgang actielijnen

Juli

Augustus

September

- Overleg bestuurlijk platform

Oktober

- Persmoment Slim Grondgebruik
- Raadsinformatiebijeenkomst
- Eerste resultaten projecten

November

- Overleg bestuurlijk platform
- TH groep

December

- Evaluatie doorontwikkeling en uitkomsten strategische samenwerking

PLANNING COMMUNICATIE

Januari

- Persbericht Beleving op de Bevelanden

Februari

- Persmoment agri/aquafood

Maart

- Persmoment Slim Grondgebruik

April

- Persmoment Wonen

Mei

- Persmoment Vitaal leven

Juni

- Persmoment Beleving op de Bevelanden

Juli

- Persmoment agri/aquafood

Augustus

September

- Persmoment Slim Grondgebruik

Oktober

- Persmoment Wonen

November

- Persmoment Vitaal leven

December

- Persmoment Beleving op de Bevelanden

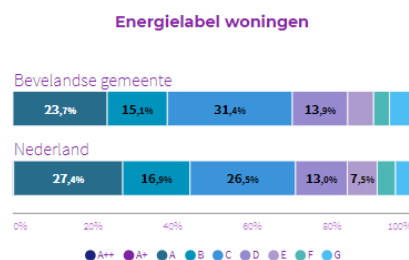
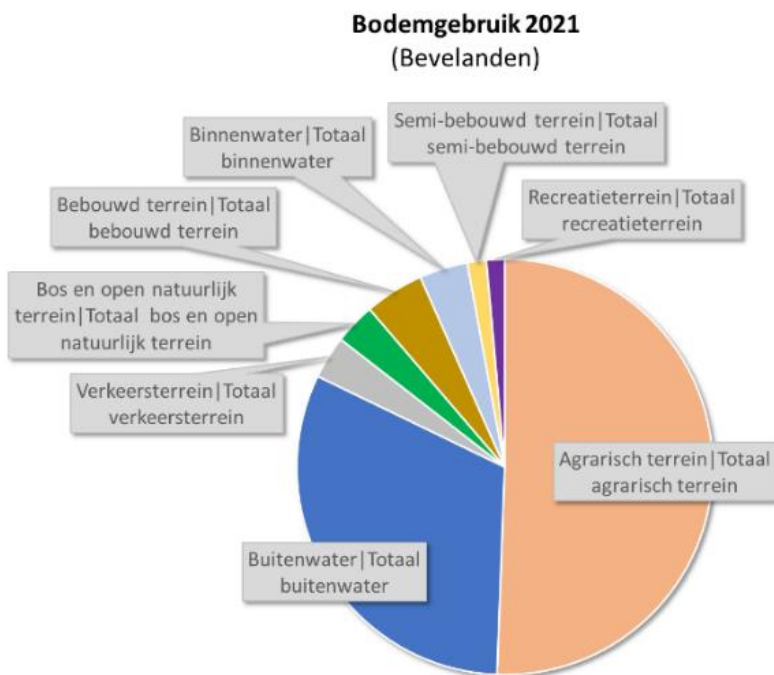
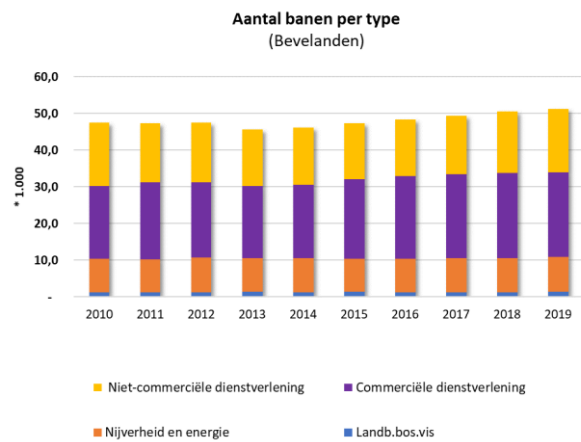
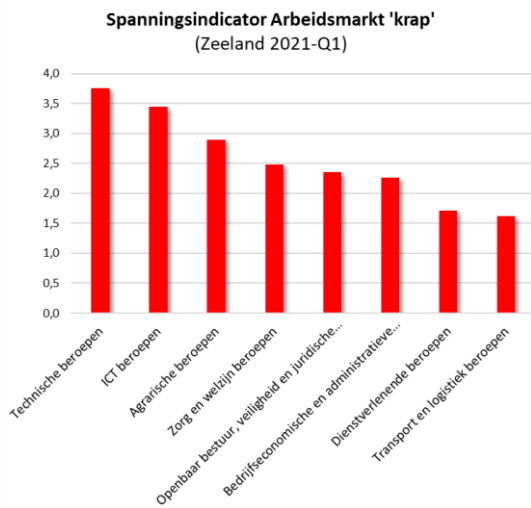
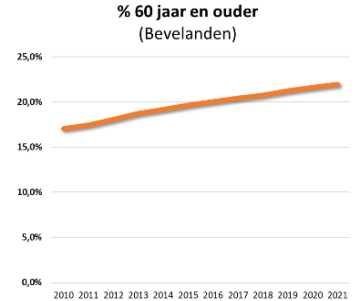
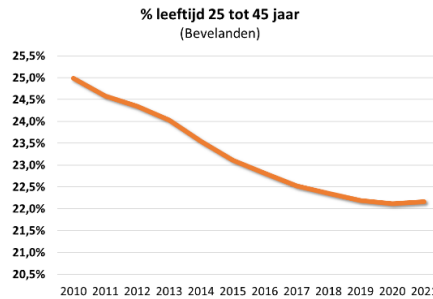
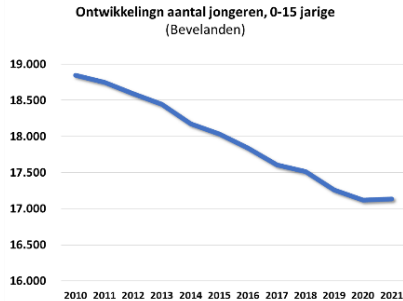
Bijlage 2 – toelichting indicatoren Brede Welvaart de Bevelanden

---

Subjectief welzijn	Bewoners op de Bevelanden zijn tevreden met de kwaliteit van hun leven en hun vrije tijd.
Materiële welvaart	Bewoners hebben een goed besteedbaar inkomen en kwalitatief goede goederen en diensten die zij daarmee kunnen kopen om invulling en kleur te kunnen geven aan hun bestaan.
Gezondheid	Bewoners voelen zich gezond en vitaal op de Bevelanden. Hiermee hangt o.a. samen: de levensverwachting, overgewicht, mentale gezondheid en het aantal personen met één of meer langdurige ziekten of aandoeningen.
Arbeid en vrije tijd	De arbeidsmarkt op de Bevelanden is in balans: de juiste mensen zitten op de juiste plek. Werknemers hebben passend en betaald werk, werkgevers hebben voldoende en geschikt personeel. Goed onderwijs is een voorwaarde. Men is tevreden met de arbeidsvoorzieningen en de werk-privé balans.
Wonen	Bewoners op de Bevelanden zijn tevreden met hun woning(voorzieningen), hun woonomgeving en voorzieningen.
Samenleving	De Bevelanden is een regio waar iedereen kan deelnemen en mensen kunnen vertrouwen op elkaar en op instituties als de overheid en het rechtssysteem. Daarnaast hebben bewoners voldoende sociale contacten en participeren in de samenleving, o.a. door vrijwilligerswerk
Veiligheid	Bewoners op de Bevelanden voelen zich veilig in de regio. Het feitelijk risico op slachtofferschap is nul.
Natuur en milieu	Bewoners en dieren op de Bevelanden hebben voldoende natuurlijk kapitaal. Hiermee hangt o.a. samen: natuur en openbaar groen, biodiversiteit, schone lucht (stikstof, fijnstof, fosfaat landbouw), duurzame energie, gezonde bodem en schoon water.

Bijlage 3 – feiten en cijfers regio de Bevelanden

Enkele feiten en cijfers zijn in deze paragraaf opgenomen, die een belangrijke onderstroom vormen van de (toekomstige) Brede Welvaart op de Bevelanden.

Bijlage 4 – uitvoeringsprogramma's actielijnen

Actielijn 'Beweging op de Bevelandse woningmarkt' (bijlagen)

1. Bijdrage actielijn aanpak centrale opgave Brede Welvaart

De actielijn 'Beweging op de Bevelandse woningmarkt' is er vooral op gericht de slaagkansen voor woningzoekenden in de leeftijdscategorie 18-45 te vergroten en voldoende woon(zorg)voorzieningen voor senioren te bieden om zo lang mogelijk zelfstandig te wonen. Verder draagt de actielijn bij aan de verduurzaming en toekomstbestendig maken van de woningvoorraad.

2. Ambitie:

Een regio waarin jong en oud toekomstbestendig kunnen wonen.

3. Kansen, gelet op landelijk en Provinciale beleidsontwikkelingen

- Landelijke wooncrisis i.c.m. coronapandemie: Trek uit de Randstad en andere stedelijke gebieden naar de regio. Aantrekken van nieuwe inwoners, vooral jonge mensen en gezinnen. Stimuleren nieuwbouw met behulp van landelijke en provinciale regelingen.
- Aanpak verduurzaming bestaande woningvoorraad als gevolg van landelijke aandacht voor klimaatbeleid en gascrisis.
- Regelingen provincie wonen-zorg en verduurzaming

4. Cross overs

- Vitaal leven en Gezondheid: Wonen en zorg, vitaal zelfstandig wonen, aantrekken en huisvesten arbeidskrachten in de zorg
- Agri—Aquafood: Aantrekken en huisvesten arbeidskrachten
- Slim en Multifunctioneel grondgebruik: Woningbouwprogramma, flexwonen (tijdelijk gebruik), versterking stedelijk wonen (wonen in de binnenstad)

5. Doelstellingen

De ambitie wordt gehaald door het volgende te realiseren:

- Aanzienlijk meer woonkansen voor de doelgroep 18-45
- Meer ouderen kunnen vitaal zelfstandig wonen
- Iedereen (particulieren) aan de slag met het toekomstbestendig maken van de woningvoorraad

6. Uitvoering - projecten en initiatieven

Doelstellingen worden gerealiseerd door de volgende projecten:

- Flexwonen: 400 tot 450 wooneenheden voor jongeren, starters, statushouders en andere spoedzoekers
- Stimuleren nieuwbouw: Oplossen knelpunten en herijken woningbouwprogrammering in overleg met provincie, woningbouwcorporatie en markt
- Zelfstandig wonen: Uitrol en financiering thuishetchnologie, stimuleren doorstroming en aanpassing (levensloopbestendig maken) woningvoorraad.
- Personeel bouwcyclus: Strategisch (uitruil) personeelsbeleid tussen en partners in de regio
- Verduurzaming: pilot isolatie ism provincie en Impuls
- Transformatie (maatschappelijk) vastgoed

7. Samenwerking partners

Een grote groep stakeholders is betrokken bij de woningmarktopgave. In brede samenstelling wordt uitgewisseld, scherpste gezocht in de problematiek en kansen, en worden de nodige verbindingen gelegd om gezamenlijke projecten van de grond te krijgen. De volgende stakeholders zijn betrokken: *provincie Zeeland, Beveland Wonen, Ter Weel, Bouwend Zeeland, Impuls Zeeland, Scalda, Rabobank, NVM en vertegenwoordiging van jongeren*. Vanuit de gemeenten trekken wethouders Van der Maas, Witkam en Both de kar.

Actielijn 'Beleving op de Bevelanden'

1. Bijdrage actielijn aanpak centrale opgave Brede Welvaart

Toerisme draagt positief bij aan de omgeving en de samenleving. Daarom is het van belang dat er een vitale vrijetijdssector is, in balans met die samenleving en omgeving. De actielijn is gericht op meer belevingsmogelijkheden voor verschillende interesses en leefstijlen, voor jong en oud, o.a. door middel van slimme cross overs. Dat draagt bij aan de Brede welvaart op het gebied van Subjectief welzijn en wonen. Daarnaast kan meer kwalitatief aanbod ervoor zorgen dat jonge mensen worden behouden en aangetrokken voor de regio. Dit helpt het tekort aan personeel – o.m. in de toeristische sector zelf - ten dele oplossen. (Nieuw) kwalitatief aanbod betekent ook aandacht voor verduurzaming van de sector, voldoende aanwezigheid van beleefbare natuur en buitenrecreatieve mogelijkheden. Dat laatste kan ook door recreatie te verbinden met zorg, gezonde voeding, gezonde leefstijl en preventie.

2. Ambitie

Op naar een 'innovatief land tussen de Scheldes met *veel, onderscheidende en toekomstbestendige* beleving en een vrijetijdssector voor jong en oud!'

3. Kansen, gelet op landelijk en Provinciale beleidsontwikkelingen

- Bestemming Zeeland 2030 (inclusief actieagenda i.o.)
- Uitvoeringsprogramma Toeristische Uitvoeringsagenda 2021 van de Toeristische Uitvoeringsalliantie;
- Zeeland Marketing Strategie Wonen, Werken, Studeren en Verblijven programma
- Aanjaagprogramma Kustkwaliteit

4. Doelstellingen

Drie strategische speerpunten met onderliggende doelstellingen:

- 1) Verbreding toeristisch product De Bevelanden door onder andere cross-overs met food en gezondheid.
Doelstelling: de Bevelanden weten zich sterk en herkenbaar te positioneren vanuit ondernemers, gasten en inwoners aan de hand van pareltjes in de regio
- 2) Kwalitatieve toekomstbestendige vakantieverblijven door onder andere slim grondgebruik en inzet op duurzaamheid.
Doelstelling: Het toekomstbestendig houden en maken van (familie)bedrijven in de regio en daarmee werken aan een vitale (verblijfs)recreatieve sector.
- 3) Versterken koppeling tussen verblijfs- en dagrecreatie.
Doelstelling: Versterken van de verbinding tussen verblijfs- en dagrecreatie aan de hand van Zeeuwse verhaallijnen om daarmee productontwikkeling te stimuleren.

De ambitie wordt gehaald door het volgende te realiseren:

- Meer nieuwe recreatieve concepten voor jong en oud
- Meer cross over concepten (food, agro, gezondheid), voor jong en oud
- Het versterken en ontwikkelen van (internationale) recreatieve routestructuren en de beleefbaarheid van de natuur
- Themaroutes - storytelling

5. Uitvoering - projecten en initiatieven

1) *Projecten*

- Opstellen marketingstrategie Food en beleving voor de Bevelanden voor jong en oud en tot uitvoering brengen (Food beleving op de kaart zetten door bijvoorbeeld foodsafari's, storytelling, ontwikkeling van arrangementen).
- Event Food by the sea.
- Regioportal om Bevelanden te positioneren met haar unieke pareltjes gekoppeld aan de op te stellen marketingstrategie.

2) *Projecten*

- Onderzoek nieuwe verdienmodellen voor familiebedrijven, in samenwerking met HZ.
- Innovatie en verduurzaming in bestaande verdienmodellen
- Pilot combinatiefuncties en samenwerkingen om verdienmodel te creëren/ versterken.
- Project vitale vakantieverblijven
- Themabijeenkomsten voor ondernemers.

3) *Projecten*

- Verdieping van de Zeeuwse verhaallijnen voor de Bevelanden.
- Productontwikkeling in het kader van de Zeeuwse verhaallijnen zoals route-en productontwikkeling op de Zeeuwse verhaallijn Zilt & Zoet.
- Plan van aanpak voor inzet van digitale beleving in samenwerking met Erfgoed Zeeland, Geopark en NBTC.

6. Samenwerking partners

Een grote groep stakeholders is betrokken bij de actielijn Beleving op de Bevelanden. Per speerpunt is de samenstelling wisselend en worden de nodige verbindingen gelegd om gezamenlijke projecten van de grond te krijgen. De volgende stakeholders zijn betrokken: Provincie, Hiswa-Recron Zeeland, ZLTO, HZ University of Applied Sciences/ Kenniscentrum Kusttoerisme, Camping Scheldeoord, Landschapscamping De Heerlijkheid van Wolphaartsdijk, Twigt-Om, Hotel Katoen, Kloeg Collections, FoodDelta Zeeland, Bevrijdingsmuseum, Economische Impuls Zeeland, De Oesterij en enkele agrariërs. Wethouders Pille en Slenter trekken de kar.

Actielijn 'Versterken Agri-aquafood sector'

1. Bijdrage actielijn aanpak centrale opgave Brede Welvaart

De Bevelandse foodketen is een belangrijke pijler van de Bevelandse economie. De inschatting is dat nu ongeveer 14.000 personen werkzaam zijn in de ketenbrede Bevelandse foodsector. De sector levert een rijke diversiteit op van bedrijven die door hun kennis en innovatiekracht de kansen van een omschakeling naar een meer duurzame voedselvoorziening (kunnen) pakken. Om als foodsector de uitdagingen van een meer duurzame voedselvoorziening te

kunnen pakken is voldoende en gekwalificeerd personeel onontbeerlijk. De foodsector moet de komende jaren blijven innoveren en zelfs op sommige onderwerpen een transitie ondergaan. De gezochte Brede Welvaart ontstaat niet zonder een gezonde arbeidsmarkt waarbij we hier focussen op de foodsector.

2. Ambitie

Onze missie is om de komende jaren steeds betekenisvoller voor de diverse doelgroepen te worden en dus aantrekkelijker. Het doel hiervan is om meer medewerkers met de juiste competenties voor de Bevelandse foodsector aan te trekken en bestaande medewerkers te behouden.

3. Kansen, gelet op landelijk en Provinciale beleidsontwikkelingen

- Bestaande triple helix innovatienetwerk FoodDelta Zeeland.
- Provinciale programma 'Aanvalsplan Arbeidsmarkt'.
- Bestuurlijk overleg De Zeeuwse Werkkamer (arbeidsmarktregio Zeeland) en hun activiteiten.
- Verbinding met initiatieven die passen binnen onze ambitie. Denk hierbij aan de plannen voor een opleidingscentrum te Colijnsplaat (Rusthoeve, Kingfish, Scalda, gemeente Noord-Beveland).

4. Doelstellingen

- Beter in kaart brengen van de doelgroepen en hun behoeften via directe (onderlinge) interactie en uitwisseling van bestaande kennis
- Beter regionaal overzicht van de huidige banen en de huidige bemensing
- Analyse van de behoeften van de doelgroepen en de beloften van de huidige banen
- Verbetering van de proposities op grond van bovenstaande analyse
- Ontwikkeling van een regionaal narratief: het betekenisvolle verhaal van foodregio de Bevelanden voor (potentiële) medewerkers
- Verbetering van de verkoopkanalen/marktbenaderingen, met bovenstaand narratief
- Bovenstaande stappen de komende jaren steeds verder uitdiepen en herhalen en daarbij specifiek kijken naar wat hierin werkt en waar mogelijk aanpassing nodig is.

5. Uitvoering - projecten en initiatieven

- Project 'Attracting Young Food Professionals'.
- Eerste aanzet voor een narratief (Bevelands verhaal).
- Organisatie van een eerste 'Foodsafari' voor scholieren langs Bevelandse foodbedrijven, waarbij bovenstaand narratief gebruikt wordt.
- Regio-overzicht van type foodbanen en huidige bemensing.
- Uitvoering van het project Opleidingscentrum Colijnsplaat.

6. Samenwerking partners

In het bijzonder is FoodDelte Zeeland betrokken bij de organisatie en inhoudelijke ontwikkeling van de actielijn en projecten. Daarnaast bestaat de tafel uit de volgende partijen:

Kennisinstellingen

- Wageningen Marine Research, Scalda Groen College, HAS Hogeschool, SVO, HZ University of Applied Sciences

Brancheorganisaties

- Holland Onion Association, PO Mossel, Vereniging De Mosselhandel, Nederlandse Oestervereniging, ZLTO, Nederlandse Fruittelers Organisatie (NFO), CZAV

Bedrijven

- Meijer Potato, Meatless B.V., G&B Yerseke, Kotra Logistics, Farm Pack BV, Limagrain, Murre Technologies, Agrocare, Oesterrij, Kloosterboer, Seafarm BV

Overig

AB Werkt

Actielijn 'Slim en multifunctioneel grondgebruik'

1. Bijdrage actielijn aanpak centrale opgave Brede Welvaart

We willen jonge mensen behouden en aantrekken en meer natuurlijk kapitaal creëren. Dit onder andere ten behoeve van het op peil houden van het voorzieningenniveau van de samenwerkende regio in haar geheel. De actielijn draagt hieraan bij door in te zetten op het slim en multifunctioneel gebruik van grond. Dit biedt mogelijkheden om bestaande gronden en voorzieningen effectiever in te zetten en aanwezige landschaps- en natuurwaarden te behouden en mogelijk zelfs te versterken.

2. Ambitie

Binnen de regio is sprake van schaarse grond en een afnemend voorzieningenniveau. Door slimme en multifunctionele inzet van grond zetten we in op een netwerk van duurzame verbindingen – die tegelijk bijdragen aan een verbetering van het landschap - om functies te combineren en de centrale voorzieningen toegankelijker te maken.

3. Kansen, gelet op landelijk en Provinciale beleidsontwikkelingen

- Aanhaken op in ontwikkeling zijnde provinciaal grondbeleid.
- Mogelijkheden via Zeeuws Stedelijk Coördinatieteam. Betreft een nieuw uitvoeringsinstrument in het kader van 'stedelijk verkavelen'. Provinciaal initiatief in samenwerking met Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.
- Regeling Agrarisch Natuurbeheer (SNL). Met deze regeling kunnen boeren hun landbouwgrond geschikt maken voor natuurbeheer.

4. Cross overs

De actielijn leent zich bij uitstek voor het maken van cross overs. Op relatief klein grondgebied moeten we ruimte bieden aan een veelvoud aan functies.

5. Doelstellingen

- Meer grond wordt multifunctioneel ingezet, ten behoeve van Brede Welvaart (groene mobiliteit, bereikbare voorzieningen, versterking van het landschap). We maken hiertoe inzichtelijk en verbinden mogelijke koppelkansen. Hoe kunnen we meerdere functies (multi-sectoraal) koppelen op een locatie en deze voor een breed publiek ontsluiten?
- De binnenstad van Goes en haar centrumschil wordt integraal versterkt en geherstructureerd, ten behoeve van de gehele regio. Verbeterde verbindingen met de omliggende kernen bieden ontwikkelings- en welzijnskansen voor de regio.

- Analyseren huidige situatie. Waar is sprake van mogelijke knelpunten en hoe kan daarop geanticipeerd worden?

6. Uitvoering - projecten en initiatieven

- Pilot Kingfish, Rusthoeve, ZLTO, Scalda en gemeente Noord-Beveland.
- Project herstructurering en versterking binnenstad Goes en haar centrumschil.
- Samenwerking met provincie op basis van provinciaal grondbeleid.

7. Samenwerking partners

- *Pilot Kingfish, Rusthoeve, ZLTO, Scalda en gemeente Noord-Beveland.*
- *Project herstructurering en versterking binnenstad Goes en haar centrumschil.*
- *Lokaal grondbedrijf - Samenwerking met provincie op basis van provinciaal grondbeleid*

Actielijn 'Vitaal leven en gezondheid'

1. Bijdrage actielijn aanpak centrale opgave Brede Welvaart

De actielijn draagt bij aan de welvaartsindicatoren Gezondheid en Welzijn, die de komende jaren flink onder druk staan als gevolg van de vergrijzingstrend en de gevolgen van de coronacrisis. Vanuit de gemeenten en partners in het gezondheidsdomein hebben we uitdaging om ervoor te zorgen dat zorg en welzijn voor eenieder toegankelijk blijft, ondanks de verdubbeling van 65+'ers in de komende decennia en krapte op de arbeidsmarkt.

Inhoudelijk leggen we daarom de focus op preventie. Binnen de strategische agenda voor de Bevelanden richten we ons vanuit de actielijn vitaal leven en gezondheid op het welzijn van deze mensen, hierbij leggen we de focus op de beroepsbevolking.

2. Ambitie

Op de Bevelanden groei je gezond op en kun je gelukkig oud worden in een uitdagende en aantrekkelijke leefomgeving.

3. Kansen, gelet op landelijk en Provinciale beleidsontwikkelingen

- Vanuit de Landelijke nota gezondheidsbeleid 2020-2024, Nationaal preventieakkoord en Nationaal sportakkoord toenemende aandacht voor positieve gezondheid en het belang van beweging voor het stimuleren van een gezonde leefstijl.
- Rol van een aantrekkelijke leefomgeving om in te kunnen sporten, bewegen, ontspannen binnen omgevingsvisies.

4. Cross overs

- Agri/food: gezond en lokaal geproduceerd voedsel
- Beleving: een gezonde/aantrekkelijke leefomgeving om in te kunnen sporten, recreëren en ontspannen
- Slim grondgebruik: inrichting bedrijventerreinen waarin bewegen gestimuleerd wordt

5. Doelstellingen

Eerste lijn: preventie

- Iedere bewoner op de Bevelanden heeft de mogelijkheden om in een uitdagende leefomgeving te bewegen en te ontspannen en heeft toegang tot voorzieningen welke hem of haar helpen bij een gezonde leefstijl.

- Iedere bewoner op de Bevelanden wordt gestimuleerd en gefaciliteerd om een gezonde leefstijl te hebben
- Acties zijn gericht op preventie en welbevinden

Tweede lijn: zorg

- Wanneer er wel een zorgbehoefte is wordt deze vroegtijdig gesignaleerd en is een laagdrempelige toegang tot zorg aanwezig
- Zorg is laagdrempelig, toegankelijk, kwantitatief en kwalitatief beschikbaar. Beschikbaarheid van voldoende gekwalificeerd personeel in de regio is geborgd.

6. Uitvoering - projecten en initiatieven

- Uitgave inspiratiegids Vitaliteit op de werkvloer met inspirerende voorbeelden van de wijze waarop bedrijven/instellingen werk maken van vitaliteit op de werkvloer.
- Versterken van Fit2Work gericht op de sectoren zorg, welzijn en onderwijs en verbreding naar andere sectoren.
- Onderzoek vouchersysteem waarmee bedrijven op de Bevelanden vitaliteitsactiviteiten mede kunnen financieren.

Lange termijn:

- Projecten gericht op inrichting openbare ruimte (waaronder bedrijventerreinen) gericht op het stimuleren van beweging.
- Inzet vouchersysteem om bedrijven/instellingen te stimuleren om actief werk te maken van vitaliteit op de werkvloer.

7. Samenwerking partners

Gemeenten, Ter Weel, Sport Zeeland, Hogeschool Zeeland, primair en middelbaar onderwijs, ZLM, ADRZ, GGD Zeeland, SMWO, SWVO, IVN.

Uitbreiden aangehaakte bedrijven via VNO-NCW, koppeling leggen met zorgverzekeraar(s)

Bijlage 5. Strategisch communicatieframe

INTERNE SITUATIE

Communicatiestructuur: wordt aan gewerkt. Communicatiestijl: uitgangspunten > eenduidig (met één mond spreken) / actief / open en duidelijk / vanuit de context.

- Alleen de colleges, directies en een beperkt aantal ambtenaren en stakeholders weten nu (precies) wat er gebeurt rondom de strategische samenwerking

Situatie: In de Bevelanden werken de vijf gemeente (initiatiefnemers) samen met ondernemers, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en de Provincie aan maatschappelijke opgaves in de regio.

- De 3 O's (Overheid, Onderwijs en Ondernemers) + maatschappelijke organisaties

De Kerngroep Platform waarin alleen de vijf gemeenten waren vertegenwoordigd, is uitgegroeid tot het dynamische netwerk 'Samenwerking de Bevelanden' waarin de bovengenoemde partijen (Triple Helix board) deelnemen. Het is een netwerk waarbij alle organisaties en ondernemers in de regio kunnen aansluiten. Het netwerk 'Samenwerking de Bevelanden' is officieel op 3 december 2021 van start gegaan.

Ambitie: het netwerk (in ontwikkeling) werkt aan het versterken van de regio. Het wil de aantrekkingskracht van het hart van Zeeland vergroten. Dit doen de partijen door zich in te zetten op vijf actielijnen.

- Vitaal leven en gezondheid; Agri-/ aquafoodsector; Beleving op de Bevelanden; Beweging op de Bevelandse woningmarkt én Slim en multifunctioneel grondgebruik

VISIE

Interne communicatie: communiceren doen we met elkaar in het netwerk én binnen de organisaties zelf.

- Eenduidige en duidelijke interne communicatie dient als 'lijm' tussen de partijen. Het bevordert de integraliteit; de samenhang tussen alle acties. Dat maakt het netwerk krachtig
- Zorgvuldige interne communicatie zorgt ook voor de essentiële verbinding tussen de vijf actielijnen
- Door in de interne communicatie - waar het kan - de context 'mee te nemen', wordt het doel en de kracht van het netwerk duidelijk: *'Deze actie/ontwikkeling hoort bij actielijn x en we willen hiermee....'*
- In de interne communicatie nemen we mee hoe we aan de realisatie van onze ambitie werken

Externe communicatie: We communiceren actief over de acties, het doel van het netwerk en de samenhang tussen de acties.

- Acties/ontwikkelingen plaatsen we in de context

AMBITIE

Interne communicatie: binnen één jaar weten alle stakeholders dat zij deel uitmaken van 'Samenwerking de Bevelanden'. Dus dat het niet alleen om één actielijn gaat.

Externe communicatie: binnen één jaar communiceren we consequent 'vanuit de context'. Wat is de paraplu en waar doen we het voor. Voor de gemeenteraden, de Provincie en het Rijk is het dan duidelijk hoe we te werk gaan.

Doel communicatie door alle partijen in- en extern:

- Het netwerk verder opbouwen, versterken en positioneren
- De netwerk-partners werken samen toe naar een sterke en aantrekkelijke regio
- Regio op de kaart zetten: positioneren en profileren (geen marketing)
  - Personeel aantrekken (vergrijzing)
  - Door de samenwerking tussen de partijen het woon- en leefklimaat optimaliseren
- De partners behouden hun zelfstandigheid en eigenheid Samen het belang van 'het oppakken van maatschappelijke opgaves' aantonen. Duidelijk maken dat het netwerk dit kan oppakken om zo ook (financiële) steun te krijgen van de Provincie, het Rijk en de EU.

EXTERNE SITUATIE

Externe communicatiestijl: nog niet helemaal uitgewerkt. We werken aan samenhang/eenduidigheid.

- Mensen buiten het netwerk kennen het netwerk niet of nauwelijks
- Media en andere intermediairs zijn onvoldoende op de hoogte van het bestaan van het netwerk

Situatie: Met externe communicatie is gestart op 3 december 2021. We moeten 'Samenwerking de Bevelanden' stevig positioneren als samenwerkingsverband dat acties en ontwikkelingen coördineert en stimuleert om zo strategisch aan de versterking van de regio te werken. Acties en initiatieven moeten niet als losstaande ontwikkelingen worden 'neergezet'.

STAKEHOLDERS

Overkoepelend:

- Gemeenten (Borsele, Goes, Kapelle, Noord-Beveland, Reimerswaal)
- Gemeenteraden (raadsleden in een klankbordgroep?)
- Provincie
- Rijk

Per actielijn:

- Verschillende stakeholders (stakeholders kunnen ook bij twee of meer actielijnen aansluiten)
- Het is een dynamisch netwerk. Bij elke actielijn kunnen zich steeds nieuwe stakeholders aansluiten. Zij kunnen natuurlijk ook weer afhaken

Bewoners en bezoekers (toeristen) van de Bevelanden

Als de acties concreet worden, kunnen ook de bewoners en bezoekers van De Bevelanden stakeholders zijn (per actie bekijken we of dat zo is en welke bewoners en bezoekers betrokken zijn bij de acties)

ACCOUNTABILITY

Communicatieadviseurs:

- De communicatieadviseurs van de gemeenten én de communicatieadviseurs van de stakeholders pakken samen de communicatie op. In eerste instantie nemen de communicatieadviseurs van de gemeenten het initiatief
- Vanuit elke actielijn in de communicatie duidelijk maken waarvoor we dit SAMEN doen: de regio versterken
- Eenduidige en duidelijke communicatie verbindt
- Een stempel (zie Aanpak) toevoegen aan de huisstijl van alle stakeholders om de samenwerking duidelijk te maken. Te benadrukken.
- We maken gebruik van dezelfde termen/woorden

De vijf Bevelandse communicatieadviseurs komen in eerste instantie 4 x per jaar samen om de communicatie af te stemmen en overzicht te houden over alle ontwikkelingen. Tussendoor houden zij elkaar telefonisch of per app op de hoogte.

Externe communicatie zoveel mogelijk in overleg én op eenzelfde wijze (denk bijvoorbeeld aan de opmaak van een persbericht).

Communicatieadviseurs hebben regelmatig contact met het kernteam projectleiders/tafelregisseurs voor inhoudelijke afstemming over de actielijnen.

RESOURCES

(hulpmiddelen die nodig zijn om de communicatiestrategie te realiseren)

Competenties Communicatieadviseurs

Menskracht

Benodigde tijd

Budget

Onderliggende stukken

AANPAK

Communicatie in- en extern: elke actielijn heeft een eigen communicatieadviseur. Deze adviseur is gekoppeld aan de gemeente die de projectleider/tafelregisseur levert. De communicatieadviseurs pakken de communicatie over 'hun' actielijn op samen met de projectleider en de communicatieadviseurs van de betrokken stakeholders.

Huisstijl:

Er zijn 'stempels' ontworpen voor 'Samenwerking de Bevelanden'. Er is een algemene stempel, waarop de icoontjes van 5 actielijnen in kleur worden weergegeven. Daarnaast heeft elke actielijn een eigen stempel waarop het icoontje van de betreffende actielijn is 'uitgelicht'. We hebben bewust niet voor een 'complete' huisstijl gekozen, omdat de partijen hun eigenheid te willen behouden. De huisstijl van de verschillende partijen wordt dus aangevuld met de stempel van het netwerk/de actielijn. De stempels gebruiken we zowel in de in- als externe communicatie.

Herkenbaar:

De in- en externe communicatie is open en duidelijk. De 'netwerk-stempels' laten zien dat het om een bericht van het netwerk gaat. Daarnaast plaatsen we het bericht altijd in de context: 'wat is de paraplu en waar doen we het voor'. We gebruiken dezelfde termen/woorden.

- We communiceren vanuit de kernboodschap. Wij letten op de samenhang: we werken integraal en stemmen zorgvuldig af. Dit maakt onze acties en de ontwikkelingen die we in gang zetten, extra krachtig

Doelgroep:

Interne communicatie > met het hele netwerk over de grote lijnen, per actielijn de diepte in (inhoudelijk). Let op: gemeenteraden, Provincie en het Rijk meenemen (o.m. belangrijk voor het verkrijgen van budget).

Externe communicatie > potentiële stakeholders, de regio en als het relevant is 'iedereen' buiten de regio.

Middelen

Nader te bepalen. Per actielijn verschillend. Maar altijd voorzien van een stempel.

